

ДОКУМЕНТОЗНАВСТВО, ІНФОРМАЦІЙНА, БІБЛІОТЕЧНА ТА АРХІВНА СПРАВА

ОСОБЛИВОСТІ МУЗЕЙНОЇ СПРАВИ В НІМЕЧЧИНІ

А. С. Линник, студентка групи ДІД-21

Т. В. Оніпко, д. і. н., професор – науковий керівник

*Вищий навчальний заклад Укоопспілки «Полтавський
університет економіки і торгівлі»*

Музейна справа нині набуває нового значення, оскільки посилюється її значення у формуванні зовнішніх соціально-культурних зв'язків, підвищується роль у регіональному розвитку соціального середовища. За даними ЮНЕСКО, у світі налічується 55 тис. музеїв. Близько двох третин із них припадає на Європу, яка отримала статус світової музейної скарбниці. Найвищий рівень забезпеченості музеями мають «країни-карлики» та інші країни з незначною кількістю населення (Сан-Марино, Ісландія, Монако, Ліхтенштейн, Андорра, Норвегія), а також розвинуті і країни з давніми традиціями колекціонування (Швейцарія, Австрія, Великобританія, Німеччина, Італія). Зокрема, у Німеччині 6 тис. 800 музеїв щорічно збирають майже 114 млн відвідувачів, а до 470 виставкових центрів щорічно у середньому приходять 6,2 млн чоловік [1].

У Німеччині приділяють велику увагу музейній справі. Тут навчають тому, як створити цікаву експозицію і привернути публіку до музею, як розпізнати фальшивку від оригіналу. В країні є декілька вищих навчальних закладів, які готують спеціалістів у галузі музеєзнавства. Це Лейпцизька вища школа техніки економіки і культури (бакалаврат «Музеєлогія» та платна магістратура «Музейна педагогіка»); Берлінська вища школа техніки і економіки (бакалаврат «Музеєзнавство», магістерські програми «Музейний менеджмент і музейна комунікація» та «Збереження та реставрація експонатів»; Гейдельберзький університет (магістратура «Історія мистецтв та музеєлогія»; Ольденбурзький університет (бакалаврат «Матеріальна культура», магістерська програма «Музей і виставка»; Вюрцбургський уні-

верситет (бакалаврат «Музеєлогія і матеріальна культура», магістерські програми «Музеєзнавство», «Музей і древні культури», «Колекції, провенанс (походження речей, культурна спадщина)»). Остання, зокрема, орієнтована на те, щоб сприяти прискоренню повернення творів мистецтва, які нацисти відібрали у єврейських сімей, а нині вони знаходяться в різних музеях і окремих колекціях [2].

Музейна справа в Німеччині включає як традиційні напрями музейної діяльності – збір експонатів, науковий опис, інвентаризацію, збереження об'єктів, так і сучасні – музейний менеджмент, музейний маркетинг, соціологічні дослідження музейної публіки, підготовка експозиційної концепції із урахуванням конкретної цільової групи відвідувачів. Велика увага приділяється вивченню студентами таких наук як історія, мистецтвознавство, археологія, фольклор. Студенти спільно з викладачами готують декілька проектів – створення нової експозиції, розробка музейно-педагогічної програми, підготовка екскурсії для людей з обмеженими можливостями.

Обов'язковою складовою навчального процесу в музейній справі є відвідування студентами і викладачами музеїв Німеччини та інших країн, зокрема, італійських міст – Мілану, Турина, Больцано. У студентів є можливість поїхати навчатися на один семестр за кордон – до Великобританії, Греції, Італії, Туреччини, Єгипту. Навчальні заклади Німеччини охоче співпрацюють з музеями вище названих країн.

У Німеччині існують як вже відомі музеї, наприклад, Пергамський музей у Берліні, так і менш відомі, наприклад, музей картоплі у Мюнхені, музей гігієни в Дрездені. В останньому розглядають людину у цілому. Історичні експонати, наприклад, ілюструють розвиток науки: від акушерського крісла цивілізації майя до сучасних термокамер для виходжування новонароджених. Для тих, хто шукає романтику, в музеї можна побачити древні любовні листи. Після об'єднання Німеччини музеєскансеном стала Берлінська стіна, яку щорічно відвідують тисячі туристів. Колишній вугільний басейн Рур з промислового регіону перетворився на мистецький. Це сталося завдяки тому, що тут активно впроваджується масштабний арт-проект «Мистецтво та вугілля», який об'єднав 17 музеїв Рурського регіону.

У країні 80 університетів володіють різними колекціями, яких нараховується близько 800. В університетських музеях зібрано мільйони технічних, природних, художніх та інших об'єктів. Так, при університеті імені Мартіна Лютера в м. Галле існує музей домашніх тварин. За 140 років існування цього музею зібрано 6 тис. препаратів та скелетів різних порід домашніх тварин, а також великий архів фотографій та документів. Університет Гейдельберга (м. Гейдельберг, земля Баден-Вюртенберг) перетворив колишній студентський карцер у музей. З метою підвищення ефективності використання своїх наукових зібрань вищі навчальні заклади Німеччини отримують державну дотацію у рамках навчальної та дослідницької діяльності [3].

Прикладом сучасного музею Німеччини є інтерактивний музей «Odysseum» у м. Кельн, який щорічно відвідують понад 360 тис. осіб. Цікавим вважаємо гасло музею: «До експонатів доторкатися потрібно!». Для дітей створена можливість взяти участь у науково-експериментальній «Одісеї»: разом з героями казок проникнути у побутові таємниці; спробувати водомет і насос, пустити воду по чудернацьким жолобкам, піднятися на борт піратського корабля, спробувати подолати вершину гори.

Проте сучасні інтерактивні музеї Німеччини іноді вдаються до інновацій, не зовсім зрозумілих з моральної точки зору. Так, два зрізи мозку відомого вченого Альберта Ейнштейна виставили на показ у музеї природознавства в м. Мюнстер. Цей заклад підготував виставку зразків мозку людей і тварин (750 інтерактивних експонатів) під назвою «Мозок, інтелект, свідомість, почуття». Мозок Ейнштейна «оточили» на цій виставці цілою світою мізків різноманітних тварин: від мініатюрного мозку кажана – до мозку слона вагою понад чотири кілограми.

У музейників нині багато завдань, адже сприйняття музею як інформаційного закладу помітно змінилось, тому вони приділяють велику увагу інноваційним технологіям. Разом з тим німецькі фахівці музейної справи переконані в тому, що навіть в епоху суцільної цифровізації зникнення музеям не загрожує, адже люди, як і раніше, мають потребу в тому, щоб своїми очима побачити оригінал, а не його фотографії в мережі Інтернет. Людину, вважають німецькі фахівці, приваблює аура автентичності, якою наділений музей.

Список використаних інформаційних джерел

1. Маньковська Р. Сучасні музейні комунікації та перспективи їх розвитку / Р. Маньковська [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://history.org.ua/JournALL/kraj/kraj_2013_3/13.pdf. – Назва з екрана.
2. Где в Германии учат музейному делу [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.facenews.ua/news/2019/454460/>. – Назва з екрана.
3. Германия субсидирует университетские музеи [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.dw.com/ru/Германия-субсидирует-университетские-музеи/a-18444091>. – Назва з екрана.